

BOTANISCHE AANTEKENINGEN.

II. *Aegilops*.

Het is een bekend feit, dat in een bepaald floragebied nooit stilstand optreedt. Soorten verdwijnen, doch nieuwe komen de oude vervangen. Dit is het juist, wat het bestudeeren der flora van een beperkt gebied zoo interessant maakt. In de omgeving van onze groote steden, Rotterdam bijvoorbeeld, dat uit floristisch oogpunt allesbehalve gunstig gelegen is, werkt hierbij nog een bijzondere factor. De aanvoer en verscheping van buitenlandsche producten, voornamelijk van graan en vlas, veroorzaakt het optreden van een groot aantal adventiefplanten. Elk jaar geeft den florist nieuwe raadsels op. Want lastige rakkers zijn het soms: onbepaald voor iemand met geringe hulpmiddelen. En zelfs als men veel literatuur en vergelijkingsmateriaal te zijner beschikking heeft, weigeren ze soms nog haar naam te verklappen.

Aegilops cylindrica Host.

Men weet immers niet, welke streek der aarde haar vaderland is. Op een goeden dag staan ze daar en ze schenken een goed florist geen rust, voor hij

den naam te weten gekomen is. De literatuur over adventiefplanten beperkt zich dan ook tot lijsten en soms beschrijvingen der aangetroffen planten. (De nieuwe uitgave van Sturm's flora voorziet echter voor Duitschland en dus ook voor ons land vrij goed in de behoefte aan een flora voor adventiefplanten; voor sommige geslachten is ze een ware uitkomst.) Reeds vroeger bespraken wij eenige adventiefplanten (zie D. L. N. jrg. 6 p. 145; jrg. 8 p. 189; jrg. 9 p. 191) en in aansluiting hiermede volgen eenige aantekeningen over de drie door ons waargenomen soorten van het geslacht *Aegilops*.

De eerste soort *Aegilops cylindrica* Host. kan men sinds jaren op elk der gewone aanvoerterrinen om Rotterdam vinden. Boven de tamelijk dichte zoden van mooie groene bladen steken de vreemd geteekende aren met de lange kafnaalden uit. Zijn ze nog niet volwassen, dan is de scheede onder het bovenste blad opgeblazen en steekt een bosje kafnaalden er boven uit. De aarspil is trapsgewijs ingesneden en op elke verdieping is een aartje ingeplant. Deze bevatten meestal 4 bloemen en worden beschut door twee kelkkafjes, die evenals de aarspil door afwisselend licht- en donkergroene lijnen, eigenaardig geteekend zijn. Is de aar nog jong, dan liggen de kelkkafjes tegen het aartje aangedrukt, dat geheel in de spil is weggedoken, zoodat de aar dan een dunnen, aardig gestreepten en generfden cylinder vormt. Bekijkt men de kelkkafjes nader, dan blijkt, dat ze aan alle aartjes niet denzelfden vorm hebben. Aan de onderste eindigen ze in 1 of 2 sterke tanden. Die tanden worden grooter, naarmate men hoger in de aar komt en aan het bovenste aartje zijn ze uitgegroeid tot 1, hoogstens 2 lange naalden. Binnen die kraakbeenige kafjes zijn de bloemen besloten, wier vliezige kroonkafjes 2- tot 5-tandig zijn en in den bloeitijd uitéénwijken om de meeldraden en stempels door te laten. Hierdoor verliest de aar zijn mooi rond voorkomen, doch krijgt het spoedig weer terug, want na de bevruchting sluiten de aartjes zich weer. Zijn de zaden rijp, dan valt de broze spil in stukjes en aan ieder deel blijft het aartje vastgehecht (alleen de bovenste aartjes met de sterk ontwikkelde kafjes zijn gewoonlijk onvruchtbaar). Die op den grond gevallen „vruchtjes“ blijven niet liggen, maar „kruipen“ weg (zie Kerner, deel IV, pag. 239). Ook in ons land worden de zaden rijp. Toen de buitenplaats Rozenburg te Rotterdam nog zijn mooien Koolaschweg bezat, hebben wij ze daar jaren lang zien bloeien en vrucht voortbrengen. (Het hierbij geteekende kleine plantje vertoont nog aan den wortel het overblijfsel van het aartje, waaruit het is ontsproten.) En ook op andere aanvoerterrinen houdt ze jaren stand. Zij werd 15 jaar geleden in ons land ontdekt en is daarna in Nederland op ver

scheidene plaatsen waargenomen. Wijlen de heer Kok Ankersmit schreef ons, dat ze in 1894 door

Aegilops triuncialis L.

Carmiggelt het eerst aan het Pothoofd te Deventer werd gevonden. In hetzelfde jaar vond hij ze daar ook en zond ze als *Aegilops caudata* L. aan het herbarium der Ned. Bot. Vereeniging. Doch hij twijfelde aan de juiste determinatie en vermoedde met *Aegilops triticoides* Reg. te doen te hebben. De exemplaren, die wij van hem gezien hebben, waren echter zuivere *Aegilops cylindrica* en voor het overige zal het steeds nog niet verschenen vierde deel van den *Prodomus* licht moeten verschaffen. De volgende soort, *Aegilops triuncialis* L., vindt men veel minder dikwijls. Wij troffen er eenige jaren geleden één exemplaar van aan op het Handels-terrein te Rotterdam. Zij is gemakkelijk van de vorige soort te onderscheiden door den vorm der kelkkafjes. Deze eindigen alle in 3 (de onderste soms in 2) zeer lange kafnaalden, die aan de bovenste aartjes soms eene lengte van 8 cM. verkrijgen. De onderste aartjes zijn gereduceerd tot schubjes; daarop volgen een 5-tal ontwikkelde aartjes, waarvan de kroonkafjes ook getand of genaald zijn. Daar wij tot nog toe slechts 1 exemplaar vonden, hebben wij niet na kunnen gaan, of zij zich ook zoo goed als *A. cyl.* aan ons klimaat aanpast.

Verleden jaar zomer (1908) vonden wij voor 't eerst in ons land, naar wij hebben kunnen nagaan, en helaas weer slechts in 1 exemplaar, de derde

soort *Aegilops ovata* L. Reeds op 't eerste gezicht van de vorige soorten te onderkennen, vertoont ze toch de typische *Aegilops*-kenmerken. Zij is veel kleiner en de aar niet cilindrisch, doch eivormig, want die bestaat slechts uit eenige gereduceerde en een tweetal vruchtbare aartjes. De kelkkafjes bezitten echter 4 of 5 lange kafnaalden, die in een bundel boven de aar uitsteken. Zij behoort in Z.O.-Europa thuis, en is slechts enkele malen in West- en Midden-Europa waargenomen. Deze plant was een 50-tal jaren geleden het onderwerp van vele verhandelingen en proefnemingen. Men had namelijk bastaarden geconstateerd tusschen *Aegilops ovata* en onze gewone tarwe (*Aeg. triticoides* en *speltaeformis*) en door verkeerde kweekproeven misleid, beweerde men, dat *Aegilops ovata* de plant was, waarvan de tarwe afstamde.

Deze bewering is echter reeds lang afdoende weerlegd. Toch is dit één van de redenen geweest, waarom verscheidene systematici *Aegilops* niet meer afzonderlijk noemen, doch slechts als een onderdeel van het geslacht *Triticum* beschouwen. Hierop willen wij echter niet verder ingaan en er liever op wijzen, dat nog meer soorten in ons land kunnen worden gevonden (bijv. *Aeg. caudata* L. en *ventricosa* Tausch.) die ook elders reeds waargenomen zijn. Wie weet, wat ijverig zoeken nog aan den dag brengt?

Rotterdam.

JANSEN en WACHTER.

Jac. Catsstraat 33A.

Van *Aeg. cylindrica* stellen wij gaarne exemplaren beschikbaar. Van de beide overige hebben wij geen doubletten.

Aegilops ovata L.